

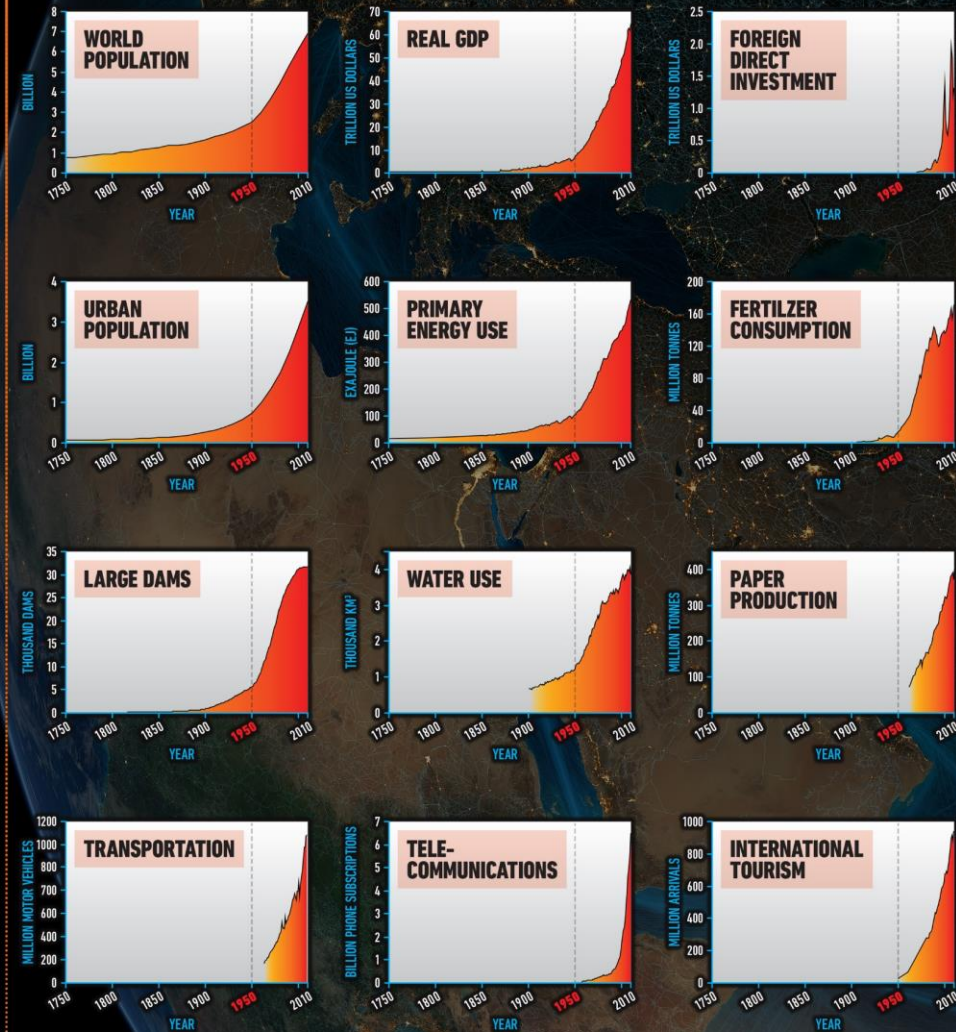
Výzvy environmentálních dějin pro historickou geografii

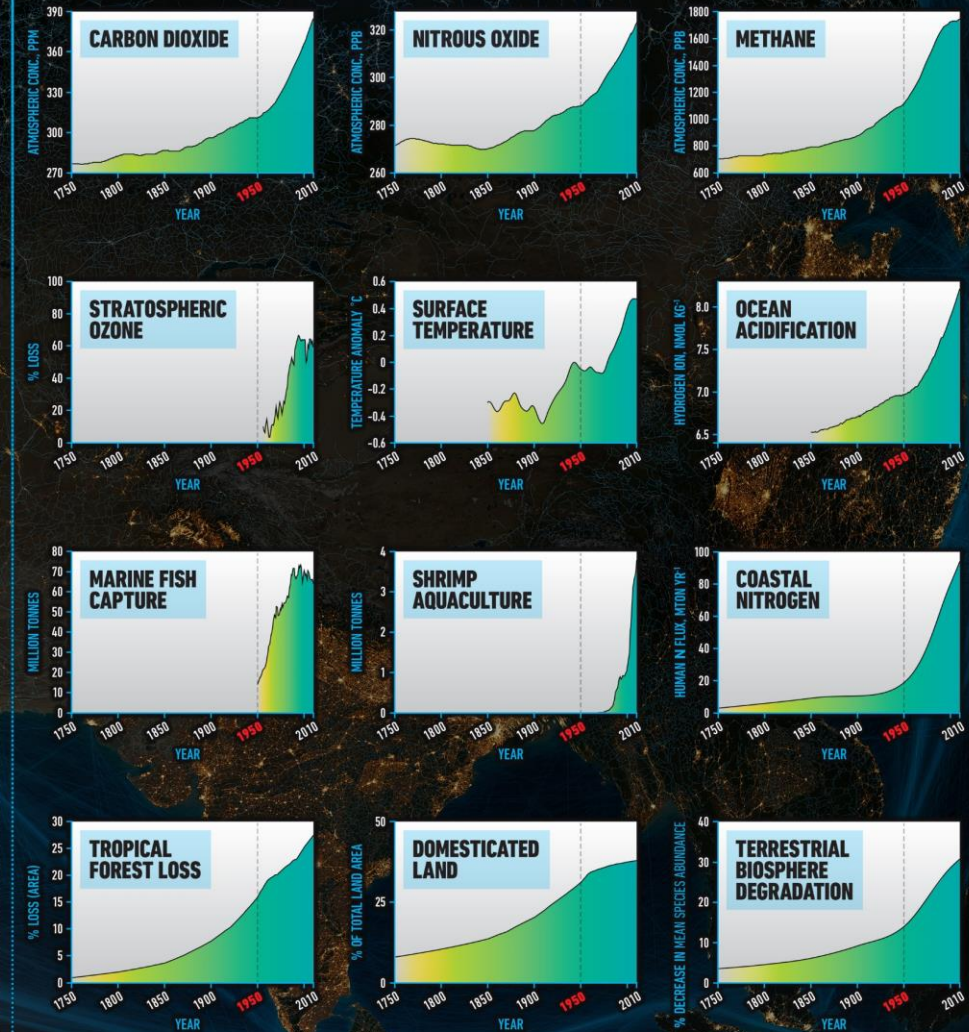
Petra Grešlová,
20. historickogeografická konference,
Historická geografie: vývoj, trendy reflexe,
24.1. 2024, Praha

THE GREAT ACCELERATION

SOCIO-ECONOMIC TRENDS

EARTH SYSTEM TRENDS

REFERENCE: Steffen, W., W. Broadgate, L. Deutsch, O. Gaffney and C. Ludwig (2015), The Trajectory of the Anthropocene: the Great Acceleration, Submitted to *The Anthropocene Review*.

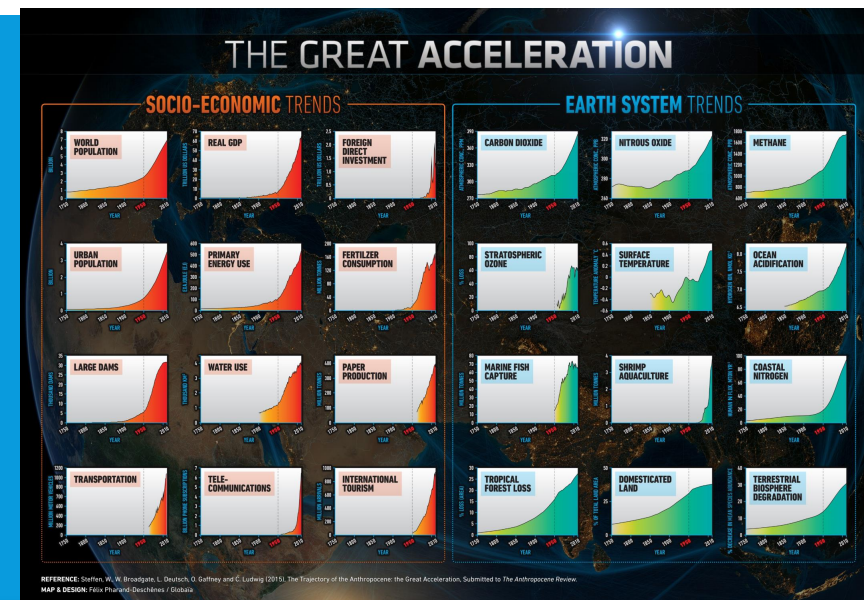
MAP & DESIGN: Félix Pharand-Deschênes / Globaia

OBDOBÍ VELKÉHO ZRYCHLENÍ

- Dvě století, nevídaná ve smyslu technického rozvoje a jeho rychlosti, růstu populace, životní úrovně, ale s tím vším i spojených dopadů na přírodu.
- Akceleruje spotřeba, čerpání zdrojů a zabírání prostoru – pojem „velké zrychlení“ „Great Acceleration“.

• „*Nekonečný růst*“ vs. *konečná planeta*
evokuje otázky:

- Jak jsme se dostali do tohoto bodu?
- Jak lidstvo hospodařilo v rámci planety v minulosti?
- Co můžeme očekávat do budoucna?

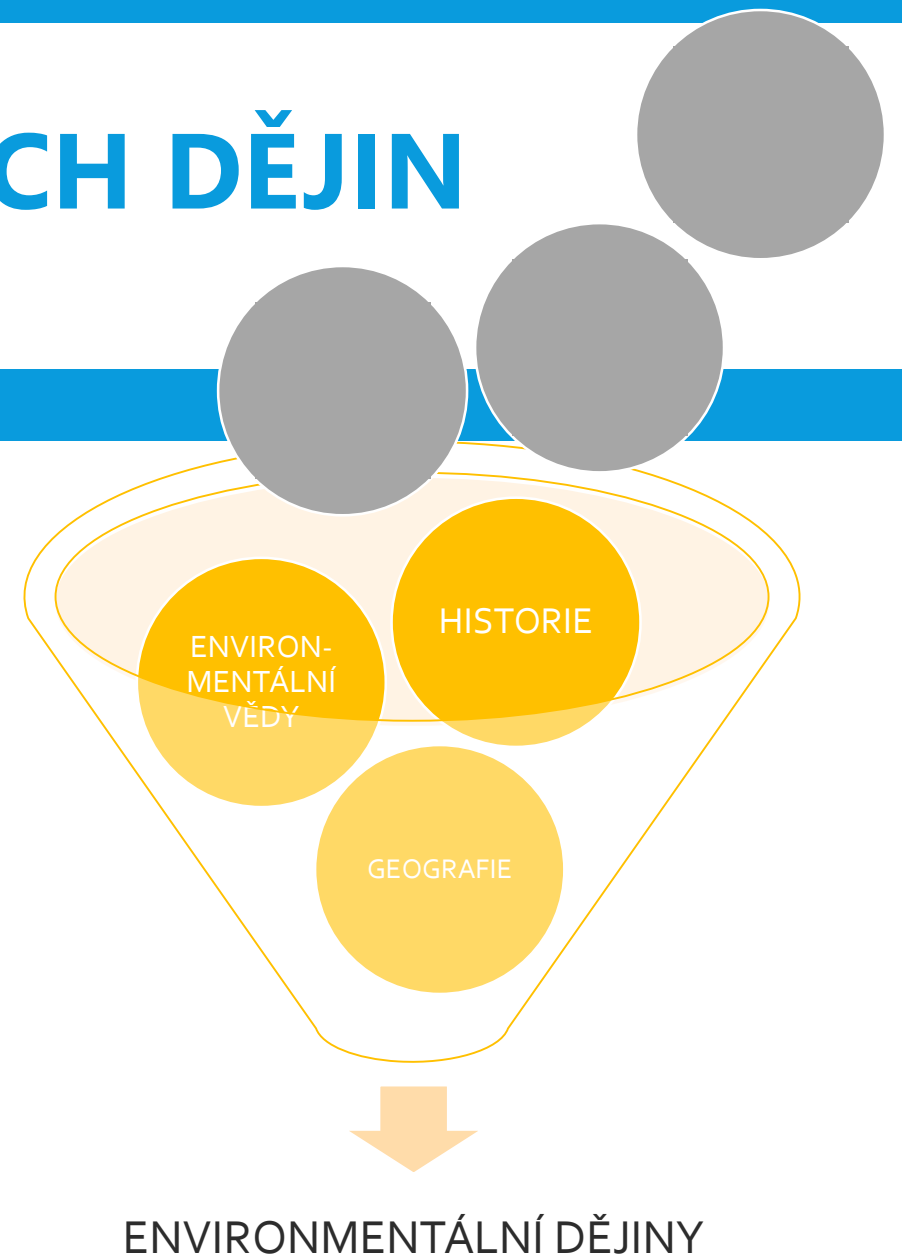

První zmínka slovního názvu „environmentální dějiny“

- ▶ V roce 1967 kniha Rodericka Nashe *Wilderness and the American Mind*
- ▶ 90. léta 20. stol. Česko – Leoš Jeleček

VZTAH ENVIRONMENTÁLNÍCH DĚJIN A HISTORICKÉ GEOGRAFIE

- Definice geografie: studium interakcí člověka a přírody v prostoru a čase (např. Johnston 2001, Buček a Mikulík 1988, Hagett 1975, Encyklopedie Diderot 1999).
- Environmentální dějiny: snaha o zahrnutí environmentálního pohledu do historie, tedy studium interakcí člověka a přírody v čase i prostoru.

ENVIRONMENTÁLNÍ VĚDY

- Zkoumají životní prostředí i vzájemné vztahy s lidskou společností včetně hledání způsobů, jakými mohou být tyto interakce ovlivněny, řízeny a regulovány.
- **Interdisciplinární:**
 - přírodní vědy (biologie, chemie, fyzická geografie, ekologie),
 - sociální vědy (sociální geografie, sociologie,...),
 - humanitní vědy (historie, filozofie,... – viz obor humanitní environmentalistika na MUNI).

Environmentální vědy nejsou totéž, co environmentální hnutí

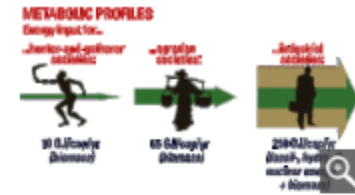
Research

- ||| Social Ecology
- ||| Social Metabolism
- ||| Land Use and Colonization of Ecosystems
- ||| Long-term socio-ecological research and environmental history
- ||| Social-Ecological Transformations
- ||| Integrated Socio-Ecological Modelling
- ||| Current Projects

Long-term socio-ecological research and environmental history

BOKU-Start > Department of Economics and Social Sciences (WiSo) > Institute of Social Ecology (SEC) > Research
> Long-term socio-ecological research and environmental history

A long-term perspective is indispensable for understanding today's sustainability challenges. Many of the current environmental problems are the result of long-term processes in the past. In addition, efforts at sustainable development have potential unintended consequences.

In the thematic area of environmental history, and nature in a long-term understanding, we are affecting the availability of resources. On the other hand, the both cause and consequence of colonization efforts. Our sustainability challenge shift from local, solar-fossil energy carriers to fossil energy carriers transition entails qualitative challenges. We invest

Highly Cited Researchers 2020

BOKU-Start

Der Datenkonzern Clarivate Analytics hat das neue "Who is who" der weltweit meist zitierten und damit einflussreichsten Forscher*innen veröffentlicht. Unter den 37 aus Österreich genannten sind vier an der BOKU tätig.

Nach Institutionen ausgewertet liegt die Universität Wien mit zehn "Highly Cited Researcher" in Österreich voran, das IIASA kommt auf acht Wissenschaftler*innen in der Liste. Die Österreichische Akademie der Wissenschaften (ÖAW) kommt auf sechs meistzitierte Forscher*innen, die Universität Innsbruck, die Medizinische Universität Innsbruck und die Universität für Bodenkultur Wien (BOKU) auf je vier.

We proudly present

Sophie Zechmeister-Boltenstern vom Institut für Bodenforschung, Kategorie „Cross-Field“

Karl-Heinz Erb vom Institut für Soziale Ökologie, Kategorie „Umwelt und Ökologie“

Helmut Haberl vom Institut für Soziale Ökologie, Kategorie „Cross-Field“

Fridolin Krausmann vom Institut für Soziale Ökologie, Kategorie „Cross-Field“

In der Kategorie "Cross-Field" für fachübergreifende Arbeiten sind Personen

Sophie Zechmeister-Boltenstern (Institut für Bodenforschung); oben rechts: Helmut Haberl (SEC); unten links: Fridolin Krausmann (SEC) und unten rechts: Karl-Heinz Erb (SEC)

INTERDISCIPLINARITA – VZÁJEMNOST ENVIRONMENTÁLNÍCH DĚJIN A HISTORICKÉ GEOGRAFIE

- Bohatá dokumentace historie z pohledu využití území (studium vývoje zalesnění, urbanizace, využití energie apod.).
- Výzkum dlouhodobých změn ve využití půdního fondu Česka v letech 1845–2010 – **Albertovská škola**
- Znalost různých metod, které mohou pomoci ve studiu souvislostí vztahu člověka a přírody, například čtení stabilního katastru nebo využívání geoinformačních metod.
- Popis a interpretace dat, řešení komplexních problémů.
- Systémově orientovaný výzkum, problémově orientovaný, holistický přístup.

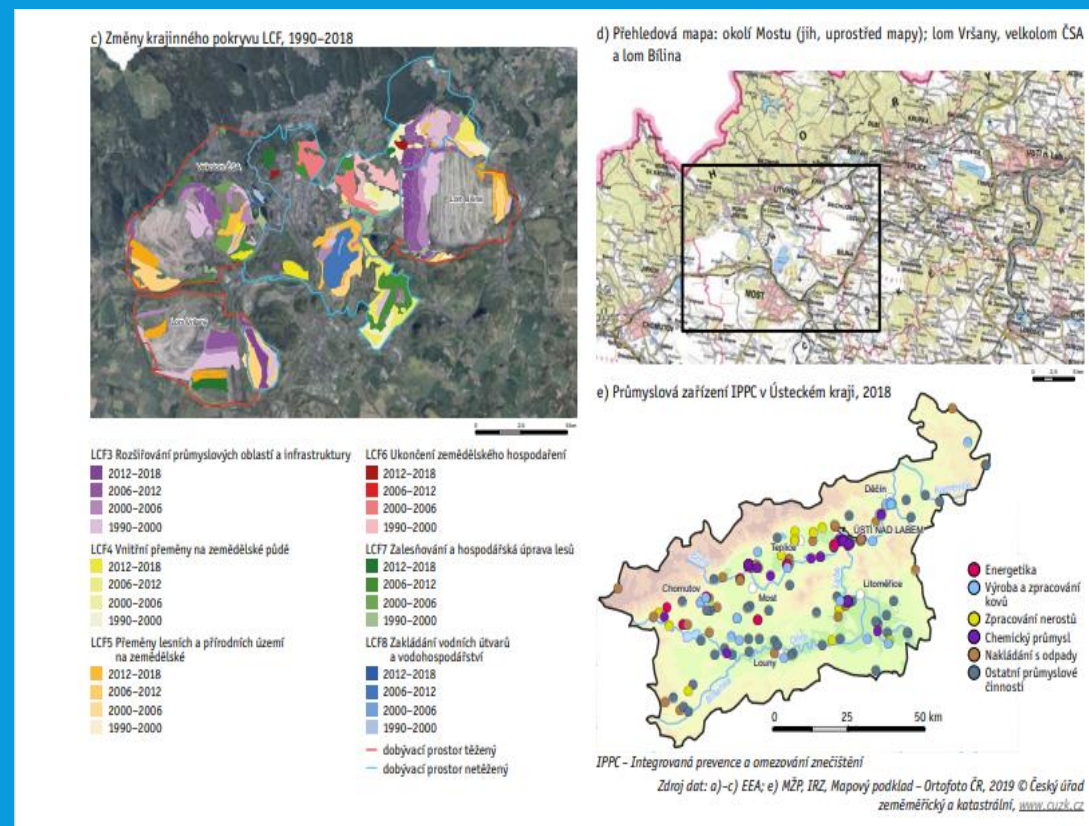

PŘEKRYV HISTORICKÉ GEOGRAFIE A ENVIRONMENTÁLNÍCH DĚJIN

- Mapování životního prostředí
- Studium industrializace a měnící se krajiny
- Klimatické změny a jejich dopad na společnost v minulosti i přítomnosti
- (Sub) urbanizace a udržitelný (regionální) rozvoj

Komplexnost a složitost problematiky: úbytek rostlinných a živočišných druhů, vývoj zalesnění, způsoby hospodaření s půdou, příčiny a důsledky.

Redakce - Editors

Redakční rada / Editorial Board

Zdeněk Kučera, šéfredaktor / Editor-in-Chief
Leoš Jeleček, zástupce šéfredaktora / Deputy Editor-in-Chief (šéfredaktor/Editor-in-Chief 2007-2014)
Pavel Chromý, zástupce šéfredaktora / Deputy Editor-in-Chief
Michal Semian, výkonný redaktor / Executive Editor

Členové redakční rady / Editorial Board Members

Ivan Bičík, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta / Charles University in Prague, Faculty of Science
Rudolf Brázdil, Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta / Masaryk University, Faculty of Science
Lucie Kupková, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta / Charles University in Prague, Faculty of Science
Jiří Martínek, Historický ústav Akademie věd České republiky / The Institute of History, Czech Academy of Sciences (šéfredaktor/Editor-in-Chief 2000-2002)
Aleš Nováček, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta / University of South Bohemia, Faculty of Education
Pavel Raška, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Přírodovědecká fakulta / Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem, Faculty of Science
Eva Semotanová, Historický ústav Akademie věd České republiky / The Institute of History, Czech Academy of Sciences
Markéta Santrúčková, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví / The Silva Tarouca Research Institute for Landscape and Ornamental Gardening
Aleš Vyskočil, Historický ústav Akademie věd České republiky, pobočka Brno / The Institute of History, Czech Academy of Sciences, Brno Branch
Jindřich Frajer, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta / Palacký University in Olomouc, Faculty of Science

Mezinárodní poradní rada / International Advisory Board

Alan R. H. Baker, University of Cambridge, United Kingdom
Peter Coates, University of Bristol, United Kingdom
Andreas Dix, University of Bamberg, Germany
Matej Gabrovec, Anton Melik Geographical Institute, Ljubljana, Slovenia
Daniel Gurňák, Comenius University in Bratislava, Slovakia
Mike Heffernan, University of Nottingham, UK
Paul Hirt, Arizona State University, Phoenix, USA
Peter Chrastina, Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia
Robert Istok, Prešov University in Prešov, Slovakia
Fridolin Krausmann, University of Klagenfurt, Austria
Martin Melosi, University of Houston, USA
Winfried Schenk, University of Bonn, Germany
Verena Winiwarter, University of Klagenfurt, Austria
Donald Worster, Kansas University, Lawrence, USA
Graeme Wynn, University of British Columbia, Vancouver, Canada

Tomáš Petrus, správce webu / Webmaster

Environmentálne 2. slovensko-česká h

Martina
martina.tumova@

Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra
KUHIG – Centrum pro výzkum v kulturní a historické

Třetí listopadový den roku 2016 se na půdě Filozofické fa

Klaudyán
http://www.klaudyan.cz

Ročník 5/2008, č. 2, s. 73–84

Od lovce a sběrače k industriálnímu metabolismu
Petra Kušková
p.kuskova@centrum.cz

Abstract:

P. Kušková: From hunter and picker to industrial metabolism. – Klaudyán, 5, No. 2, pp. 73–84. This article summarizes the texts from selected literature on environmental history. The main sources are writings of environmental historian Donald Worster and books from John McNeill "Something New Under the Sun" and "The Great Acceleration". The article describes current environmental situation in terms of differences between types of metabolism and consumption of energy as well as provides insight into differences between types of metabolism and consumption of energy before and after Industrial Revolution which brought

*UK v Praze, PIF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Albertov 6, 128 43, Praha 2

*Historický ústav AV ČR, Prosekt 76, 102 00, Praha 2

ějin České geografické společnosti
*Leoš Jeleček, **Jiří Martínek
jek@natur.cuni.cz, **martinek_jiri@centrum.cz
ální geografie
ústav AV
ního rozvoje, Albertov 6, 128 43, Praha 9
190 00, Praha 9

n: internetový časopis pro historickou
fi a environmentální dějiny
Klaudyán: Internet Journal of Historical Geography
and Environmental History

Volume 5/2008, No. 2, pp. 73–84

Klaudyán: internetový časopis pro historickou
fi a environmentální dějiny

: Internet Journal of Historical Geography
nmental History

Volume 4/2007, No. 2, pp. 42–48

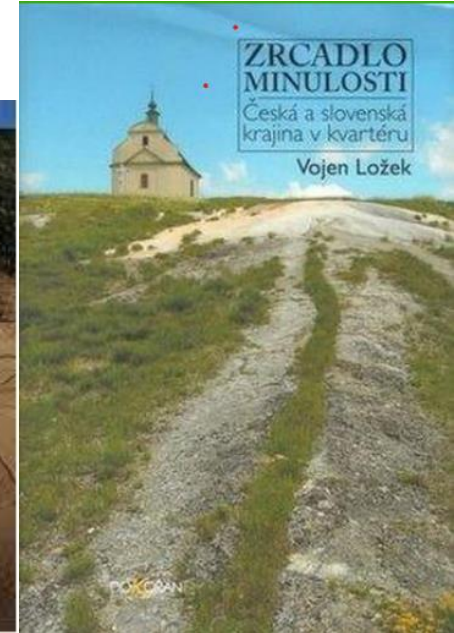
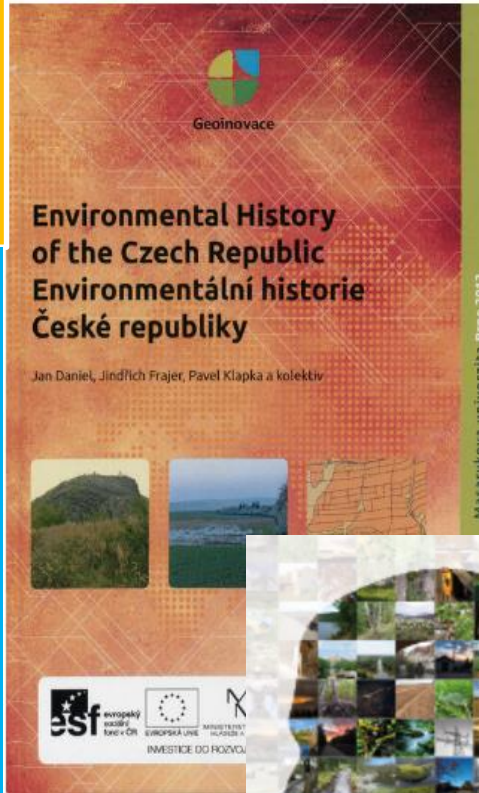
in dějin České geografické společnosti

*Leoš Jeleček, **Jiří Martínek
*jelecek@natur.cuni.cz, **martinek_jiri@centrum.cz

PŘÍSTUPY V ENVIRONMENTÁLNÍCH DĚJINÁCH

Donald Worster dělí environmentální dějiny do tří rovin:

- ▶ Přírodní dějiny
 - ▶ Způsoby produkce
 - ▶ Myšlenky
- **Přírodovědné/kvantitativní**- mapy, příroda, paleoekologie, meteorologie apod.,
 - **Interakce člověka a přírody**: např. postavené na statistikách spotřeby, čerpání zdrojů atd.
 - **Kulturní** – dějiny ochrany přírody, dějiny vnímání přírody (například zkoumání uměleckých děl).
 - **Politické** – politická moc a ideologie ve vztahu k přírodě

Digitální atlas zaniklých krajín

projekt NAKI Dědictví zaniklých krajín: identifikace, rekonstrukce a zpřístupnění

Dědictví
zaniklých
krajín

O atlasu

Modelová území

Zaniklé krajiny

Odkazy

Fórum

Autoři

STUDIE VÝZKUM O SPOLE

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.

Institute of Contemporary History

AKTUALITY PUBLIKACE ČASOPIS TEMATICKÉ WEBY KNIHOVNA PRACOVÍŠTĚ O ÚSTAVU KONTAKTY IN ENGLISH

Pracovní skupina pro soudobé environmentální dějiny

Pracovní skupina pro soudobé environmentální dějiny se zabývá vývojem životního prostředí v Československu ve druhé polovině 20. století. V dobové terminologii vnímáme tuto proměnu jako proměnu „přírodního prostředí“ v „životní prostředí“ nové, komunistické společnosti. Cílem pracovní skupiny je proto zaměřit se na různé aspekty praktické i vědecké politiky ve vztahu k přírodě a k podmínkám života společnosti v tomto prostředí.

Pracovní skupina spolupracuje či se přímo podílí na činnosti [Dílny environmentálních dějin](#), neformálního uskupení humanitních vědců různých oborů a specializací, kterým je blízký interdisciplinární přístup environmentálních dějin a kteří se přímo či nepřímo věnují výzkumným problémům spjatým s environmentální problematikou.

Výzkumný tým

vedoucí: **Janáč Jiří**

[Spurný Matěj](#), [Čížová Júlia](#), [Đurčo Michal](#), [Loučová Petra](#), [Olšáková Doubravka](#)

ZUG Centrum environmentální historie

Vítejte v Centru environmentální historie!

Výzkumné
centrum
historické
geografie

Růst – Jak se ekonomická myšlenka dostala do Evropy

BR Podcast / Radiowissen by Maike Brzoska, 11.1.2024

Rozhovor s Matthiasem Schmelzerem a Robertem Großem

[>poslouchat](#)

2 volné doktorské pozice v environmentálních dějinách lesů

Environmentální dějiny

Webová stránka pro českou a slovenskou komunitu environmentálních historiček a historiků

Co jsou environmentální dějiny?

Osoby

Publikace a postery

Odkazy

Kontakt a dotazy

Facebook a Twitter

Summer School/Letní škola

Co jsou environmentální dějiny?

ÚVOD

Proměny přírody a jejich důsledky pro lidstvo se v posledních letech staly důležitější součástí našich životů než kdykoliv předtím.

Historická geografie a environmentální dějiny - MZ340U09

Anglický název: Historical geography and environmental history

Garant: RNDr. Zdeněk Kučera, Ph.D.

Český název: Historická geografie a environmentální dějiny

Vyučující: doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.
RNDr. Zdeněk Kučera, Ph.D.
PhDr. Martina Tůmová, Ph.D.

Zajišťuje: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje (31-340)

Fakulta: Přírodovědecká fakulta

Platnost: od 2023

MUNI

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Studi
Univerzita

Katalog předmětů > FSS:HEN653 Environmentální historie - Informace o předmětu

FSS:HEN653 Environmentální historie - Informace o před...

PŘEDMĚT: HISTORICKÁ GEOGRAFIE A ENVIRONMENTÁLNÍ DĚJINY

[ZPĚT](#)

Název předmětu	Historická geografie a environmentální dějiny
Kód předmětu	LUEB/LFEHG
Organizační forma výuky	Přednáška
Úroveň předmětu	Magisterský
Rok studia	nespecifikován
Semestr	Zimní
Počet ECTS kreditů	4
Vyučovací jazyk	Čeština
Statut předmětu	Povinně-volitelný
Způsob výuky	Kontaktní
Studijní praxe	Nejedná se o pracovní stáž
Doporučené volitelné součásti programu	Není

HEN653 Environmentální historie

Fakulta sociálních studií
podzim 2018

- Rozsah**
2/0/0. 6 kr. Ukončení: zk.
- Vyučující**
doc. PhDr. Lubor Kysučan, Ph.D. (přednášející)
Mgr. Péter Szabó, Ph.D. M.A. (přednášející)
- Garance**
doc. Mgr. Karel Stibral, Ph.D.
Katedra environmentálních studií – Fakulta sociálních studií
Kontaktní osoba: Ing. Veronika Iřová
Dodavatelské pracoviště: Katedra environmentálních studií – Fakulta sociálních studií
- Rozvrh**
Po 14:00–15:40 U41
- Předpoklady**
základní znalosti z oblasti životního prostředí a světových dějin
- Omezení zápisu do předmětu**
Předmět je nabízen i studentům mimo mateřské obory.

MEGA AKCE

- MEGA výprodej
- Vše do 49 Kč
- Vše do 99 Kč
- Výborné ceny
- MegaMerch

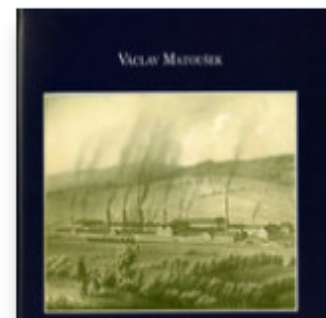
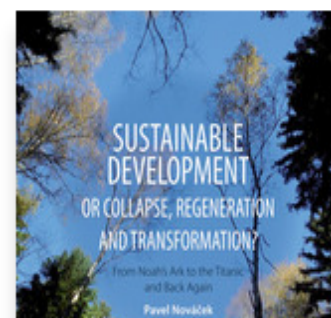
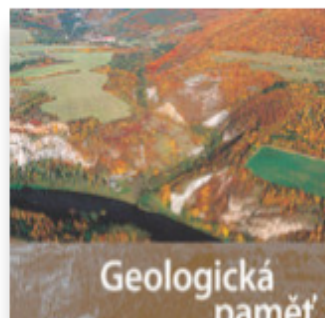
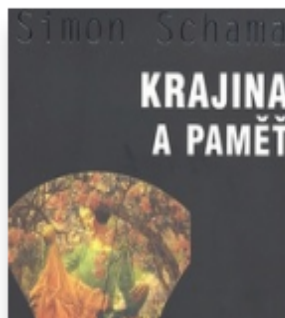
Knihy

- Pro děti
- Romány • Beletrie
- Kuchařky
- Young adult
- Motivace a osobn...
- Odborná • naučná

🏠 > Environmentální dějiny

Environmentální dějiny

Environmentální dějiny, nebo taky environmentální historie, je vědní disciplína, studující vztah a vzájemné interakce mezi obyvateli a prostředím v minulosti. Environmentální dějiny se zabývají především zkoumáním historických pramenů a orální historií. Zájem historických věd je patrný již od poloviny 18. století. Brzy si věda uvědomila, jak je důležité zahrnout studium přírodního elementu do studia dávných kultur a společností. Když v roce 1926 začal ve Francii vycházet časopis "Annales", vstoupila tato věda do mnohem širšího povědomí veřejnosti. Více se dozvíte, z naší široké nabídky knih na toto téma.

MEZINÁRODNÍ SPOLEČNOSTI

**EUROPEAN
SOCIETY FOR
ENVIRONMENTAL
HISTORY**

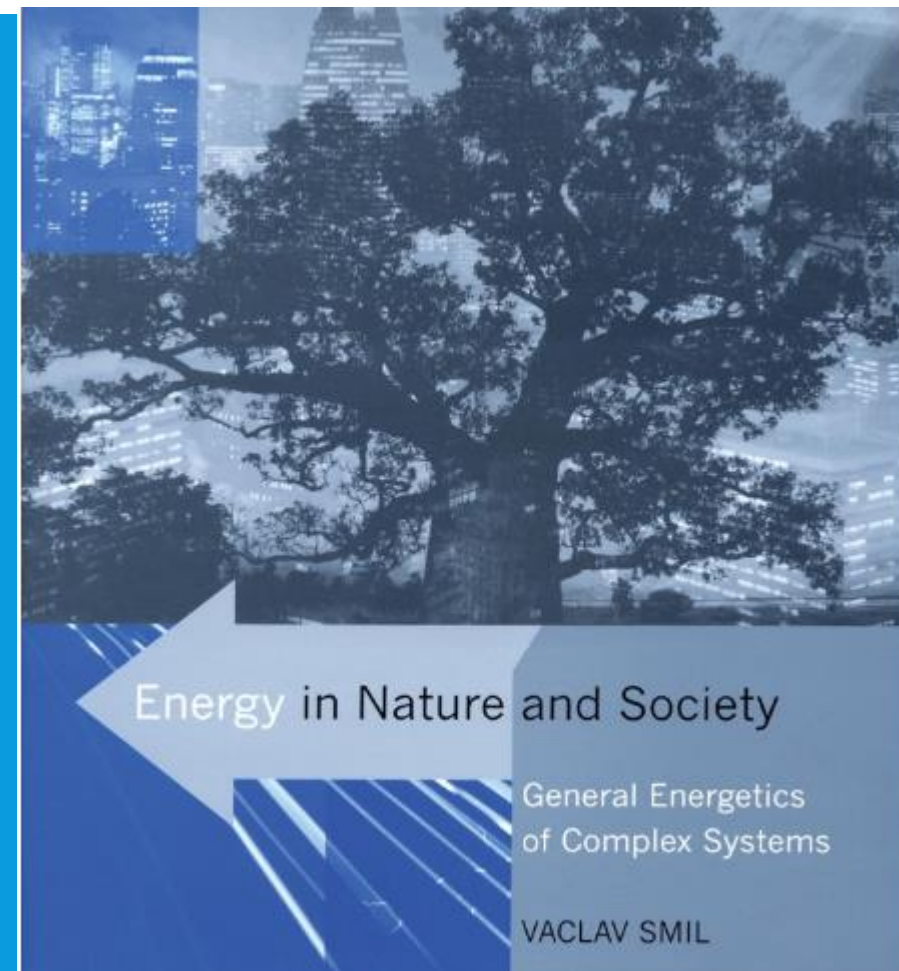
asen

american society for
ENVIRONMENTAL HISTORY

PŘÍKLAD – INTERPRETACE ENVIRONMENTÁLNÍCH PŘÍČIN BUDOUCÍCH PROBLÉMŮ

- *Vesnice karolínské Evropy byly přelidněné a jejich zásoby obilí byly neustále nedostatečné, ale kromě některých částí Německa a Flander bylo vynaloženo jen málo úsilí na vytvoření nových polí mimo nejsnáze obdělávatelné půdy (Duby 1968). Pozdější evropské dějiny jsou plné vln německé migrace z hustě obydlených západních regionů, které začínají obdělávat půdu v oblastech považovaných místními rolníky za méněcenné (Čechy, Polsko, Rusko) a připravují podhoubí pro násilné nacionalistické konflikty pro nadcházející staletí.*
- Václav Smil, Energy in Nature and Society, General Energetics of Complex System, p. 167

HISTORIE

Zemědělská intenzifikace od přechodu k obdělávání půdy, různým dalším praktikám, střídání plodin atp., probíhala z nutnosti, neochotně a pomalu. Změny probíhaly až když byly nevyhnutelné...

(Václav Smil, 2008)

PŘÍTOMNOST

Green Deal je přijímám v mnoha zemích vlažně, v Česku je dokonce nazýván „zeleným údělem“.

BUDOUCNOST?

Odhad rychlosti přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku.

Metody foresightu.

ZÁVĚR

- Historická geografie může poskytovat cenné zdroje pro badatele v environmentálních dějinách, ale může i sama směle rozvíjet a směřovat bádání na tomto poli.

DĚKUJI ZA POZORNOST

petra.greslova@gmail.com

